

ÚVOD: Podle jazyka poznáš člověka

Vyplázněte jazyk! Aaa... Milí bratři, milé sestry,

právě takto začínají prohlídky u doktora. Lékař se podívá na jazyk, také do krku - a z toho už leccos pozná o zdravotním stavu pacienta. Pěkně to ilustruje dnešní biblický oddíl, kterému se budeme věnovat. Podle jazyka poznáš člověka. Jaký má jazyk, takový je člověk. Tedy samozřejmě nejde o délku či zabarvení jazyka. Ale o to, jakým způsobem svůj jazyk používá. Jak s ním nakládá. Jak mluví. Co říká.

Podle jazyka totiž poznáme daleko víc, než jen zda člověk má, nebo nemá angínu. Stačí, aby otevřel ústa, krátce promluvil. A dozvíme se o našem bližním hodně. *Helé...* Dál už ani mluvit nemusí - je to Pražák. *Ach jo...* Znuděný, protivný teenager. *Máš pravdu...* Manžel, který raději své ženě lže, než aby se s ní dál hádal.

A co teprve, když si s druhými lidmi začneme povídat. Zjistíme pak třeba, odkud pocházejí, co prožili, jaká jsou jejich přání a obavy, co mají rádi a co rádi nemají, jaký je jejich charakter, s kým jsou příbuzní, čím se živí, jaké mají koníčky, čemu věří a čemu nevěří. Lidský jazyk je úžasný nástroj, bez kterého si ani neumíme představit soužití mezi lidmi. Lidská řeč - to je úžasný Boží dar, díky kterému se my dozvíme hodně o druhých a druzí zase hodně o nás.

Minulý týden jsme z Jakubovy epístoly slyšeli jasně, že víra bez skutků milosrdenství je mrtvá. Ale abychom nenabýli dojmu, že jen skutky jsou důležité, Jakub hned v další kapitole svého dopisu píše o jazyku, o lidské řeči. Řeč - to je totiž také závažná oblast křesťanova života. Podle našich slov druzí lidé hodnotí naši víru - a tím také původce naší víry, Boha samého. Tedy: *Jak mám mluvit, abych tím oslavil Krista? Z našich slov mohou mít také druzí lidé obrovský užitek, ale na druhou stranu jim můžeme slovy velice ublížit. Tedy: Uvědomuji si vůbec, jak mocná je moje řeč? A co mohu říkat, a co bych raději říkat neměl - abych svými slovy budoval lidské společenství, a ne ho bořil?*

Bůh se dívá přísněji na učitele

Jakub začíná nejprve oklikou: *Nechtějte všichni učit druhé, moji bratři: vždyť víte, že my, kteří učíme, budeme souzeni s větší přísností.* Mnozí křesťané se zřejmě chtěli stát učiteli víry, vést lidi ke Kristu, vzdělávat druhé v křesťanském náboženství. Vždycky to totiž byla prestižní záležitost - uvnitř církve, samozřejmě. A tak zatímco jeden v sobě cítil Boží povolání druhé učit, jiný to mohl vnímat spíš jako prostředek ke svému zviditelnění, k požívání důstojnosti v určitých kruzích.

A Jakub všechny tyto křesťany varuje - aby to dobře zvážili, zda se opravdu chtějí stát učiteli, katechety. Protože Bůh bude soudit přísněji ty, kteří učí své bratry a sestry víře. Příkladem je třeba Mojžíš, který z našeho pohledu provedl naprostou prkotinu - a přesto kvůli tomuto maličkému přehmatu nemohl vstoupit do zaslíbené země. Stejně jako jeho lid, který se proviňoval neustále a daleko horším způsobem. Mojžíš měl promluvit ke skále, aby z ní vytryskla voda pro žíznivý lid. Ale Mojžíš ke skále nepromluvil, udeřil do ní svou holí. To bylo jeho provinění. A řekněte sami: Byl to stejně závažný prohřešek, jako stavba zlatého býčka a modloslužba lidu? Nebyl. Jenže Mojžíš učil lid Božím Zákonům. Jeho selhání může mít obrovský dopad na Boží lid. Proto se na něj Hospodin dívá přísněji, než všechny ostatní.

A to si Jakub uvědomuje. Navíc moc dobře ví, že i on má k dokonalosti daleko - stejně jako všichni ostatní učitelé. Proto jedním dechem vyznává: *Všichni přece mnoho chybujeme.* Ale zároveň dodává: *Kdo nechybuje slovem, je dokonalý muž a dovede držet na uzdě celé své tělo.*

Zbožnost se pozná podle řeči

Jakub se tedy dnes zabývá specifickou oblastí křesťanského života: jazykem, řečí, slovy. Proč? Protože právě na tvé řeči, milý křesťane, se pozná, zda jsi dokonalý. Tedy nikoli bezhříšný, ale zralý, pokročilý, stále v Kristu rostoucí křesťan. Právě na tvých slovech se to pozná nejlépe. Protože pokud umíš ovládat svou řeč, jistě dokážeš ovládat také své tělo. Pokud nechybuješ v řeči, dostal ses už hodně daleko. Jsi skutečně zbožný člověk. Jak o tom Jakub mluví už na začátku svého listu: *Domnívá-li se kdo, že je zbožný, a přitom nedeřívá na uzdě svůj jazyk, klame tím sám sebe a jeho zbožnost je marná.* (Jk 1:26)

A to se samozřejmě týká nás všech. A dvojnásob pak nás, kteří navíc v církvi učíme druhé.

Jazyk je maličký, ale dokáže veliké věci

Jakub nejprve upozorňuje na to, jak malá část lidského těla jazyk vlastně je. A přitom: Jak veliké věci dokáže! Proto je nutné jazyk usměrňovat, kontrolovat, podrobovat neustálé kázni. Uvádí to nejprve na dvou příkladech. *Dáváme-li koňům do huby udidlo, aby nás poslouchali, můžeme tak řídit celé jejich tělo.* Ano, stará známá věc: celého koně zkrotíš uzdou, kterou má v hubě.

Další příklad: *Nebo si představte lodi: Jsou tak veliké a jsou hnány prudkými větry, ale malé kormidlo je řídí, kamkoli kormidelník chce.* Veliká loď je tedy řízena malým kormidlem.

Ale teď pozor: Krotí koně uzda sama od sebe? Samozřejmě že ne! Člověk, který za tu uzdu tahá, koně usměrňuje. Řídí samo kormidlo celou loď? Jasně že ne! Je to kormidelník, který tím kormidlem otáčí. Ten řídí celou loď. Takže i náš jazyk řídíme my. Náš jazyk řídí naše mysl, naše srdce, naše nitro. Proto také Ježíš říká: *Z nitra totiž, z lidského srdce, vycházejí zlé myšlenky, smilství, loupeže, vraždy, cizoložství, chamtivost, zlovolnost, lest, bezuzdnost, závistivý pohled, urážky, nadutost, opovážlivost. Všecko toto zlé vychází z nitra a znesvěcuje člověka.* (Mk 7:21-23)

Tedy: Tvé srdce má držet na uzdě tvůj jazyk. Pokud dáváš volnost svému jazyku, pak si bude dělat, co se mu zlíbí. Ale pokud ho budeš krotit, kontrolovat, pokud budeš svůj jazyk držet na uzdě, vyvaruješ se velkým katastrofám.

A že lidský jazyk dokáže veliké věci, o tom mluví Jakub dál. *Považte, jak malý oheň může zapálit veliký les! I jazyk je oheň. Je to svět zla mezi našimi údy, poskvňuje celé tělo a ničí celý náš život, sám podpalován pekelným plamenem.*

Malý plamínek - velký požár?

Đábel sám tedy hojně využívá náš jazyk, aby zapálil mnohé požáry v tomto světě. On se snaží zneužít tento fantastický Boží dar k tomu, aby mnohé dobré věci lehly popelem. Vždyť to znáte sami moc dobře. Stačí kolikrát jediná věta k tomu, aby se dva lidé mezi sebou rozhádali. Stačí jediná pomluva, která rozeštvé rodinu, přátele, nebo klidně rozdělí sbor na dvě části. Stačí nějaká hrubá poznámka či nadávka - a dva lidé, kdysi blízcí, už si nemají co říct. A čím důležitější člověk to je, tím závažnější dopad jeho slova mají. Vždyť i války jsou vyvolávány slovními přestřelkami. Vzpomeňme třeba na plamenné projevy Adolfa Hitlera. Těmi to začalo. A čím to nakonec skončilo?!

Ale náš jazyk umí ještě víc, než jen spálit lidské vztahy. On umí také spálit lidskou duši. Umí ponížit druhého člověka, obrat jej o naději, o sebedůvěru, zklamat, zarmoutit, rozzlobit, umlčet. Náš jazyk umí obrat druhé lidi o jejich vztah s Bohem. Proto církevní otec Jeroným říká: *Meč zabíjí tělo, ale jazyk zabíjí duši. Jazyk neumí být umírněný - buď je to veliké dobro, nebo je to veliké zlo.*

A musíme si také uvědomit, že pokud dáme prostor našemu jazyku, aby páčil duše druhých, zároveň tak i z našich duší učiní vyslovenou poušť. Zničí to i nás. O tom mluví Ježíš v Kázání nahoře: *Kdož by pak řekl bratru svému: Rácha, povinen bude před radou státi; a kdož by řekl: Blázne, povinen bude pekelný oheň trpěti.* (Mt 5:22)

Kdo jazyk zkrotí? Ty!

A tak si Jakub povzdechne: *Všechny druhy zvířat i ptáků, plazů i mořských živočichů mohou být a jsou kroceny člověkem, ale jazyk neumí zkrotit nikdo z lidí. Je to zlo, které si nedá pokoj, plné smrtonosného jedu.*

Je to motivační povzdech. *Nikdo z lidí nedokáže zkrotit svůj jazyk!* A tak se o to právě vy, křesťané, pokuste. Právě vy znovu a znovu zkoušejte zkrotit svůj jazyk - navzdory všem neúspěchům.

Nemůžeme totiž, milí bratři a milé sestry, skončit u toho, že naše řeč bude jednou sladká, podruhé hořká. Jednou bude lidem ku prospěchu, jindy ke škodě, jednou svými slovy naše bližní rozesmějeme a dodáme jim životního elánu, jindy je rozpláceme a připravíme je o veškerou sílu. Naše slova nemohou být dnes zbožná, zítra bezbožná. Máme jen jedno nitro, jedno srdce - a to patří Kristu! A máme jen jeden jazyk - a ten musí naše nové srdce kontrolovat, aby mluvil jen jedním, bohulibým, způsobem. Tak jako nemůže z jednoho kohoutku vytékat sladká i hořká voda, ani jeden jazyk nemůže vést naprosto odlišné řeči.

Žehnání i proklínání

Jakub nejprve ukazuje na padlý stav křesťanů: Jazykem *chválíme Pána a Otce, jím však také proklínáme lidi, kteří byli stvořeni k Boží podobě. Z týchž úst vychází žehnání i proklínání.*

A to je žel pravda. Bohu žehnáme a jeho chválíme zbožnými písněmi a zbožnými modlitbami a zbožnými myšlenkami a zbožnými rozhovory s určitými lidmi. Vždyť víme, že On pro náš život učinil naprosto všechno, co mohl - aby se s námi jednou setkal v nebeském království. A jsme mu za to vděční. A svou vděčnost především vyjadřujeme pomocí jazyka. On si naši chválu rozhodně zaslouží.

Ale stejný jazyk žel my lidé používáme k tomu, abychom ubližovali našim bližním. A tak tomu v žádném případě být nemá. Proč? Protože lidé jsou Bohem chtění, stvořeni k Božímu obrazu, Bohem posláni do tohoto světa. Ničíme-li svými slovy člověka, hluboce tím urážíme Boha, který jej stvořil jako svůj obraz.

Vím, že - na rozdíl od Hospodina - lidé si někdy naše zlá slova zaslouží. Ale nejde o to, co si oni zaslouží. Jde o to, že to my nemáme dělat. Je to zakázáno! Náš jazyk má sloužit k žehnání. Kvůli tomu především nás Bůh obdařil jazykem. A máme žehnat dokonce i těm, kteří nás proklínají. To po nás Ježíš vyžaduje (L 6:28). Tak pokud ještě nemáš dost síly na to, abys určitým konkrétním lidem žehnal, alespoň mlč.

Vždyť pokud budeme Hospodina chválit v neděli v kostele a hned v pondělí budeme druhé pomlouvat, nebo jim nadávat, nebo urážet a ponižovat - bude snad mít Hospodin z našich nedělních chval radost a užitek?

Z celého dnešního oddílu tedy jasně vyplývá toto: jazyk je mocný nástroj. A ty ho musíš řídit. Musíš jej užívat tak, abys jím skutečně Boha chválil a budoval lidské společenství. Musíš ho používat tak, aby tvá řeč neničila vztahy mezi lidmi a nespálila duši tvou i duše tvých bližních.

Jak máme zkrotit svůj jazyk?

Jak? Jak na to? Za prvé tak, že se zaměříme na své nitro. S ním začneme. Že budeme usilovat o to, aby v našem srdci rostl Ježíš Kristus. Aby v nás měl stále více prostoru Duch svatý. Apoštol Pavel si přeje, *aby se pro bohatství Boží slávy ve vás jeho Duchem posílil a upevnil 'vnitřní člověk' a aby Kristus skrze víru přebýval ve vašich srdcích.* (Ef 3:16-17)

A mluvmě hodně - ale především na modlitbách. Tam, v Boží blízkosti, kultivujme své projevy. Kdo vyčistí pramen, bude mít brzy čistou vodu. Kdo vyčistí srdce před Bohem, brzy shledá také v řeči změnu k lepšímu.

Za druhé: Dívejme se na své bližní jinak! Snažme se v nich zahlédnout Boha samého. Vždyť všichni jsme byli stvořeni k Božímu obrazu. Všichni - bez výjimek. Když zahlédneme v druhém Pána Boha, daleko obtížněji jej budeme svým jazykem plísnit...

Za třetí: Dvakrát měř, jednou řež. Dvakrát si rozmysleme, co chceme druhému říct a jak mu to chceme sdělit - a až pak to řekněme. Často vyslovíme slova, kterých potom litujeme - ale která už nikdy zpět do úst nevrátíme.

A ještě poznámka pod čarou: Staré známé přísloví praví: *Mlčeti zlato.* To je hluboká pravda. Jen si dej, křesťane, pozor, aby ses tím zlatem nakonec neudusil. Jsou chvíle, kdy mlčet nemůžeme, ba dokonce nesmíme. Jsou chvíle, kdy máme a musíme mluvit, byť to druhým nemusí být zrovna příjemné.

A tak skončeme slovy klasika: *Z vašich úst ať nevyjde ani jedno špatné slovo, ale vždy jen dobré, které by pomohlo, kde je třeba, a tak posluchačům přineslo milost.* (Ef 4:29)

To platí pro vás všechny, bratři a sestry. Ještě víc to ale platí pro vás, kteří druhé učíte o Bohu a vedete je k Bohu. A nakonec nejvíc se dnešní slovo týká právě tebe, bratře faráři.

Modleme se: Pane Ježíši Kriste, ty jsi lékař našich srdcí. Když ty se nám díváš na jazyk, díky kterému naše srdce mluví, vidíš mnoho zlého. Je nám to líto a prosíme tebe i naše bližní o odpuštění. Ale zároveň máš moc, Pane, stále více kontrolovat náš jazyk, usměrňovat naši řeč, aby budovala vztahy mezi lidmi a pomáhala druhým a chválila tebe. Právě o to tě tedy nyní společně prosíme. Amen.